СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 106. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 31-го травня 1946. No. 106. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, May 31, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

ПОВІНЬ У СТЕЙТАХ НЮ ЙОРК, ПЕНСИЛВЕНІЯ Й ОГАЙО З МІЛІОНОВИМИ ШКОДАМИ

Зливні дощі получені з хмароломами спричинили виливи ріки Сускегени і її допливів у стейтах Ню Йорку й Пенсилвенії, а допливи ріки Огайо спричинили повені в частині стейту Огайо. Найбільше потерпіли околиці міста Елмайра в стейті Ню Йорк, Вилксбері, в Пенсилвенії і Йонґставн, Огайо. Досі нараховано сім осіб втоплених і 13 пропавших. Зогляду, що вода понищила мости, дороги й телеґрафічні дроти, комунікація залізнича й телефонічна значно утруднена або перервана. Вода пливе з горішного бігу рік в долішний і тому повінь посуваєть-ся в південнім напрямі рік Сускегени й Огайо. Питсбурґ загрожений виливом зогляду на злуку двох великих рік. Йонґставн мусів замкнути деякі фабрики. У містах Вилйемспорт і Лак Гейвен, у Пенсилвенії, припинили ввесь бизнесовий рух, перестали навіть виходити ґазети. Кажуть, що це найбільша повінь в останнім десятиліттю в цій околиці. Сотки родин осталося без даху над головою, а ратункову акцію веде Американський Червоний Хрест і інші гуманітарні установи.

РАЧЕСТЕР ПІД ЗНАКОМ ҐЕНЕРАЛЬНОГО СТРАЙКУ.

Підготовлюваний кілька днів ґенеральний страйк у місті Рачестер, у стейті Ню Йорк, вибух у вівторок 28 травня з повною силою і спинив всяке бизнесове життя в цьому місті. Перестали йти трамваї, омнібуси, авта; замкнено театри, фабрики, припинено будови; перестали виходити й ґазети. Робітники страйкують на знак протесту проти управи міста, яка не хотіла признати міським робітникам права организуватися в юнії. Нараховують, що на страйк вийшло 26,000 робітників в місті, яке числить 325,000 жителів.

ПОМЕР НАЙСТАРШИЙ ВІКОМ СЕНАТОР.

Сенатор Картер Ґлас з Вирджінії, визначна постать в американськім політичнім життю упродовж сорок літ, помер у Вашинґтоні у вівторок 28 травня, покінчивши 88 літ життя. Він вславився між іншим цим, що як секретар скарбу в кабінеті Вилсона в рр. 1918-1920 перевів законопроєкт для створення так званої „Федеральної Резерви", тобто перевів систему орудування американським грошем під контролею федерального уряду. Як сенатор і знавець фінансових справ він усіми силами противився плянови президента Рузвелта щоб урядово обезцінити доляр. Він не годився на те, щоб покинути золото, як підставу вартости доляра, а приняти срібло.

ЗАМІСЦЬ ПРОТИСТРАЙКОВОГО ЗАКОНУ — ПРИМИРЯ НА ШІСТЬ МІСЯЦІВ.

Сенатори з Републиканської партії вийшли з домаганням до президента Трумана, щоб він відкликав свій проєкт обмеження страйків, проголошений на спільнім засіданню конґресу в суботу минулого тижня,, а щоб зате вдоволився іншими мірами. Сенатори пропонують, щоб робітничі орґанізації дали запевнення, що впродовж найближчих шість місяців не допустять до страйку юній, а міжтим конґрес буде міг перестудіювати основно робітничі відносини і виробити відповідний плян для робітничого законодавства. Два провідні сенатори Демократичної партії від себе відбули конференцію з президентом, як кажуть саме в цій самій справі.

ЗІБРАННЯ ПРЕСВИТЕРІЯН ЗА ПЛЯН ПРЕЗИДЕНТА

Ґенеральне зібрання делеґатів Пресвитеріянської Церкви Америки, що відбулося в Атлантик Сиґі, приняло 415 голосами проти 164 заяву, що „серед теперішних відносин мировий побір до війська" повинен бути так придуманий, щоб можна вжити армію для спинення застою в промислі.

КІНЧАТЬ ВУГІЛЬНИЙ СТРАЙК.

З Білого Дому оприлюднюють раз-у-раз вістки, що переговори для наладнання вугільного страйку вже добігають до кінця і що лише треба ще списати контракт між майнерською юнією й підприємцями. Майнери мають дістати підвишку по 18½ центів, і доплату до фонду здоровля й добробуту і скорочення тижня праці до 45 годин.

ЧАСТИНА ВОЄННОЇ ФЛЬОТИ В НЮЙОРСЬКІЙ ПРИСТАНІ.

Повертаюча з морських маневрів Восьма Фльота під командою адмірала Марка А. Мисчера прибула до Ню Йорку і уставилася на ріці Гудсоні. Її відвідує свобідно публика, доїзджаючи окремими лодками.

Франція має запевнену позичку в Зл. Державах

Уряди Злучених Держав і Франції підписали у Вашингтоні умову на кредити Америки для Франції у висоті $1,370,000,000. Заки будуть переведені всі законні формальности Франція дістане $1,400,000,000 на переведення відбудови краю. Цими грішми буде теж сплачений довг, який Франція вже затягнула в Злучених Державах тим, що перебрала різні матеріяли, які лишилися в Европі після війни. В умові про позичку вміщено між іншими постанову, що обі держави забавязуються підтримувати систему свобідного підприємства і свобідної торгівлі. Крім Совєтів і їх сателітів всі інші держави, головно Америка й Анґлія, визнають оці засади економічної свободи. Хоч у Вашингтоні заперечують урядово, начеб позичка була підписана кілька днів перед французькими виборами в тій цілі, щоб помогти демократичним ґрупам у Франції втримати дотеперішню демократичну систему правління проти посягань комуністів, то приватно політичні кола висловлюють погляд, що позичка якраз обрахована на викликання надій демократичних елементів на поміч Америки.

УРЯДНИЧКА УНРРА ВСТАВЛЯЄТЬСЯ В ПАНІ РУЗВЕЛТ ЗА СКИТАЛЬЦІВ.

Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет з осідком у Філядельфії дістав від урядничка УНРРА в таборі Ной Ульм в Німеччині копію довшого листу, висланого до пані Рузвелт з описом важкого положення українських скитальців із проханням опіки над ними. Урядничка, панна Валерія Полинґ, наводить жахливі випадки насильної репатріяції, які мали місце в таборі Ульм Кемптен та інших і доводить, що кожен військовий командант толкує на свій лад розпорядки американської окупаційної влади. Лист закінчений великим признанням для поведінки українських скитальців.

АКЦІЯ В ДІТРОЙТІ ЗА СПРОВАДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ СИРІТ.

Комітет Юкрейнієн Вор Ріліф, Інк., в Дітройті, на чолі якого стоїть адв. І. Панчук, розпочав кампанію за збірку фондів на спроваджения українських сиріт з Европи. Як першу рату прислав касієр І. Заблоцький чек на суму $2,000 до З.У.А.Д. Комітету в Філядельфії.

Бирнс відповідає Молотову: Нема ніякого анґльо-американського бльоку, а Америка не диктує, а підпорядковуєсь опінії світа

У повній надії, що Совєтський Союз на найближчих нарадах міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг, що зачнуться у Парижі 15. червня, таки буде кооперувати, секретар стейту, Джеймс Ф. Бирнс, відповідав підчас пресової конференції на закиди Вячеслава Молотова, совєтського міністра закордонних справ, звернені проти нього і Злучених Держав, які Молотов помістив у „Правді", обговорюючи останні наради міністрів у Парижі. Бирнс заперечив, що існує якийсь англьо-американський бльок, що нібы вів у Парижі „офензиву" проти осії. То тільки Молотов добачує завжди такий бльок тоді, коли Злучені Держави та Анґлія не годяться з Совєтами. Колиж іде про Америку, то вона булаб рада з совєтської згоди до такої самої міри, як і з анґлійської. Це, що Злучені Держави є за те, щоби вирішувати світові справи разом з іншими державами, а проти чого є Росія, хіба не є накидуванням світови своєї волі, казав Бирнс, а радше підпорядкования себе опінії світа. Ми живемо і хочемо жити, казав Бирнс, в одному світі. Секретар обговорив ще демілітаризацію Німеччини, виказуючи, що коли ця справа застрягла, то тільки через Совєти, що отягаються з нищенням фабрик военного знаряддя. Бирнс теж пояснив, що він подав „точну заяву", коли говорив про пропозицію 25-літнього договору між великими потугами в справі роззброєння Німеччини, бо про це згадував Молотову давно, а Молотов визнав це „дуже інтересним".

ЗА ОЗБРОЄННЯ ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ ПОЛУДНЕВОЇ АМЕРИКИ В ЧАСІ МИРА.

Перед Конґресовим Комітетом Для Заграничних Справ станули найвищі команданти американських збройних сил на суші й морі, ґенерал Айзенгавер і адмірал Німиц, і пропонували внести в конґресі законопроєкт у справі тісної мілітарної й морської співпраці між Злученими Державами і републиками Полудневої Америки. Був би це свого роду мілітарний союз для мирних цілей. Злучені Держави відступилиб републикам Полудневої Америки частину военного знаряддя, а теж певне число военних кораблів для ліпшої їх оборони. Теж заведеноб у всіх краях одну і ту саму військову систему, що улекшилоб в потребі війни военні операції. Це малоб на цілі властиво зменшати перегони у зброєнню, ніж їх збільшати. Як кажуть, полудневі републики готові цей плян приняти крім одної Арґентини. Та ґен. Айзенгавер заявив, що він уже погодив стільки людей противних поглядів, що думає, що дійде до згоди щодо цього теж і з Арґентиною, якої шеф штабу саме вибирається відвідати Злучені Держави.

ПРЕСТІЖ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ДУЖЕ ПІДУПАДАЄ, КАЖЕ ЧОРЧИЛ.

Відколи Партія Праці прийшла в Анґлії до влади, то вплив цього краю на міжнароднім полі дуже підупав, заявив Винстон Чорчил. Цей уряд, каже Чорчил, не тільки робить дикі експерименти з британською промисловістю, але зачав ще ліквідувати престіж Британії по цілому світі.

ЯКБИ ЗНАЛА, ЩО ЇЇ ВІДМАЛЬОВУЮТЬ!—Це Фріда, що намагається прибрати якнайкращу позу, ніби розуміючи, що отсе перед нею ряд молодих студентів, що вчаться малярської штуки в Клівленд Арт Скул. Ці студенти, що відмальовують слона, це головно недавні вояки, що воювали на різних фронтах.

УРЯД ҐЕН. ФРАНКА ОПРОКИДУЄ ЗАКИДИ, ЩО ЕСПАНІЯ Є ЗАГРОЗОЮ МИРА

Еспанський уряд заперечив всі обвинувачення, видвигнені проти нього в Раді Беспеки Обєднаних Держав. У ноті, зверненій до урядів Великої Британії та Злучених Держав, він стверджує, що Еспанія не переводить жадних дослідів з атомовою енерґією, хоча мав би на це право. В урядовому повідомленні про згадану ноту говориться: „Цілий світ знає, хоч не важиться назвати по імені, яка це країна являється загрозою світового мира". А про атомову енерґію так сказано: „Хоч уряд Еспанії, як і кожної іншої країни, має повне право подбати про те, що потрібне для оборони держави, включно з дослідами атомової енерґії, то акредитовані в Мадриді закордонні дипльоматичні місії мали можність провірити фальшивість твердження, що такі досліди Евспанії ведуться". Дальше, еспанський уряд відмовляє О.О.Д. права вмішуватись у нутрішні справи Еспанії, яка навіть не підписала статуту цеї орґанізації.

ПАНІ РУЗВЕЛТ ЗА СВОБОДУ ІНФОРМАЦІЙ.

Мусить бути в світі цілком свобідна обміна інформаціями, заки буде можна приступити до списання і введення в життя Прав Людини. Таке заявила пані Елінор Рузвелт на нарадах Економічної та Соціяльної Ради Обєднаних Держав.

НАСЛІДКИ ЧЕХОСЛОВАЦЬКИХ ВИБОРІВ.

Після повідомлення про комуністичну, хоч і незначну, перемогу у виборах в Чехословаччині, відбулися в Празі різні маніфестації, головно комуністично наставленої молоді. Демонстрації мали виразний про-совєтський характер та висмівали т. зв. буржуазію. З цеї нагоди відізвались з Праги перші голоси на тему, який вплив матиме вислід виборів на взаємини між Чехословаччиною та Злученими Державами. Молодь захоплюється Совєтами, а старше покоління роздумує, що допомога, яку Чехословаччина мала від Совєтського Союзу, є в ніякому відношенні до тої, яку ця країна дістала від Злучених Держав. Бож на цей тільки рік УНРРА признала для Чехословаччини допомогу у висоті 275,000,000 долярів, отже стільки, що виносив експорт Америки до цеї країни протягом 8 нормальних років. При цьому Чехословаччина не була у формальній війні з Німеччиною й її знищення теж не є такі великі, як в інших країнах. До цього треба додати ще й позичку з Америки на відбудову краю.

З Праги повідомляють, що нововибраний парлямент збереться 14 червня, щоби вибрати нового президента республики. Вважається майже за певний поновний вибір Бенеша.

СІЯМ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ.

Ґенеральний секретаріят О.О.Д. опублікував скаргу сіямського уряду, внесену до Обєднаних Держав проти Франції, в якій Сіям домагається в інтересі мира інтервенції та припинення французького наступу. З Лондону повідомляють, що анґлійський та американський уряди підтримують Сіям в тому, щоб його справу поставлено на порядок нарад в Раді Беспеки Обєднаних Держав. Це буде перший випадок, що ця установа розгрядатиме справу нечлена О.О.Д. З французького боку офіційно повідомлено, що французька акція в Сіямі має на меті прилучення до французьких посілостей тільки цих територій, які уряд Віші віддав Сіямові під натиском Японії.

РОЗБІЖНОСТИ ЩОДО АДМІНІСТРАЦІЇ НІМЕЧЧИНИ.

З Берліна повідомляють, що т. зв. координаційний комітет Контрольної Ради Союзників зняв з порядку своїх нарад американську пропозицію спільної комісії розброєння, бо дискусія на цю тему застрягла „в мертвій точці". Пропозиція розбилась на спротиві Совєтів, які підозрівають,, що в деяких зонах Німеччини, головно в анґлійській, продовжують існувати німецькі військові формації. Згаданий координаційний комітет визнав у Берліні дві політичні ґрупи: Німецьку соціял-демократичну партію і т. зв. Соціялістичну обєднану партію Німеччини. Це вважається перемогою Совєтів, які були проти признання незалежної соціял-демократичної партії, яку піддержували західні союзники.

З БОЇВ У МАНДЖУРІЇ.

Після здобуття Чанґчуну китайські національні війська посуваються дальше на схід та на південний схід. Комуністичні війська відступають на схід і на північ. В урядових китайських колах уважають, що здобуття Чанґчуну приспішить кінцеву перемогу національних військ.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

... редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БРАВДЕРСЬКА КОМЕДІЯ, ЧИ ЩО ІНШЕ?

Ирл Бравдер, бувший голова Комуністичної Партії в Америці, став знов голосною фіґурою. Був він нею вчасі війни, коли зачав „співпрацювати" з Гітлєром, як Сталін був з тим останнім у спілці, а потім, коли за одну ніч змінив фронт і пішов „співпрацювати" з рідним краєм і своїм урядом, як Гітлєр зірвав з Сталіном і зачав війну з Совєтами. Голосним став Бравдер і по війні, як його зачали комуністи валити, ніби за співпрацю з „капіталістами" й угодовість, та як його вкінці скинули з голови Комуністичної Партії, а потім викинули і з самої партії.

Хто визнається на комуністичній верхівці в Америці, той знає, що Бравдер вибився на передове становище в Комуністичній Партії тим, що був у всьому послушний Кремлеви. Його безумовна здача перед Сталіном, зогляду на добро його рідної американської землі, це те, що піднесло Бравдера в американській Комуністичній Партії вгору. Його усунення, подиктоване очевидно теж Сталіном, було зааранжоване Кремлем в такий спасіб, що його атакували спершу французькі комуністи, щоби таким робом задурити американців, звідки вийшла справжня ініціятива, а властиво звідки вийшов приказ. Потім пішло вже усе після виробленої комуністичної схеми. Посипались в комуністичних органах статті та протести, звернені проти Бравдера як „капіталістичного апізера" та „зрадника" революційних гасел. А вкінці усунення з головства і викинення з партії.

Тепер уже мало є таких наївних, щоб не вірили, що це все ділялось з наказу Кремля. Крім цього подібні речі є в Совєтах на дневному порядку. Ріжниця хіба в тому, що в Совєтах за таке комуністи накладають головами, або ідуть на каторжні роботи, а тут в Америці Бравдер міг би з цього тільки посміятись і взятись за іншу працю.

Та дивне тут що інше. А саме те, що в часі, коли в Америці комуністична преса виписувала проти Бравдера різні важкі обвинувачення, Бравдер нагло дістав пашпорт на виїзд до Совєтів. Що більше: Часописи зараз донесли, що Бравдер вже в Москві. Вкінці його відкрили американські кореспонденти і навіть мали з ним інтерву, з якого показалось, що Бравдера в Москві шанують, що навіть сам Молотов з ним розцілувався, що він мешкає в першоряднім готелі й як „бизнесмен", що стоїть осторонь всякої політики, навязує книгарські звязки з Совєтами; хоче видавати совєтські книжки в Америці.

Ось та історія з Бравдером виглядає ніби на загадочну. Та щоб про це хто не говорив чи писав, одне певне, що вона має не бизнесовий, але глибокий політичний і пропаґандний підклад. Молотов не цілується з чужими торговцями книжок чи журналів, хіба тільки з тими, що продають своє сумління в користь політики Кремлю. В тому випадку в користь Кремлю, а в некористь і шкоду Америки. І це певно вийде на яв. Скорше чи пізніше, але вийде.

Боротьба з залякуванням

Засоби президента Трумана в боротьбі проти загрози страйків не прийшли несподівано. Це, що президент запропонував у своїй промові на спільнім засіданню обох палат конгресу в суботу 25. травня, могло бути запропоноване далеко давніще у далеко простішій формі. Тоді не булоб цеї шкоди, яка повстала внаслідок залізничого страйку, а потім внаслідок капітуляції залізничих юнії. Нераз буває, що поразка веде за собою часто бажання відплати. З такою загрозою відплати виступив отсе й провідник юнії залізничих кондукторів А. Ф. Витні. Він грозить, що недопустить Ґерія Трумана, теперішнього президента Злучених Держав, до поновного вибору.

Та наперед приглянься, за що то хоче Витні мститися? Значить, приглянься наперед самому змістови промови президента в справі обмеження страйків.

Отже президент признає, що він відволікав гостріші засоби аж до самого краю, надіючися, що вперті провідники двох залізничих юнії згодяться на компроміс. Але президент не міг довести до згоди ізза „ароґанції двох людей", тобто Джанстона і Витнія, коли 18 інших залізничих юнії погодилися на предложення президента для закінчення страйку. Президент твердить, що йому не легко приходилося бути терпеливим. Він каже, що доперва як „вибух страйк проти уряду Злучених Держав", тобто тоді, коли уряд перебрав на себе адміністрацію залізниць, щойно тоді він узявся за гостріші міри. І тому він мусить тепер працювати разом з конґресом і то поспішно — як самий сказав — „для збереження уряду", тобто держави. „Ця акція потрібна теж на те, щоб забеспечити великі і могутні маси працюючого народу від небеспечних наслідків страйку", викликаного деякими „злорадними провідниками" — як їх називає президент.

Президент застерігається, що „користи, які робітництво добуло собі упродовж останніх тринацяти літ мусять бути задержані".

Після таких засторог президент поставив такі домагання до конґресу: 1. перевести тимчасове законодавство, щоби покінчити з теперішною кризою; 2. перевести опісля постійні закони для вказівок, як вести робітничу політику і зменшити небеспеку частих застоїв у промислі на будуче. Тимчасові закони малиб тривати лише шість місяців і відноситися лише до таких підприємств, які, на підставі проклямації президента, будуть названі як необхідні для добра цілого народу. І то лише тоді, коли президент перебере такі підприємства під адміністрацію держави. Лише на такий випадок закон повинен а) заборонити юнійним провідникам заохочувати членів до страйку проти уряду під загрозою кари; б) усунути робітників з праці, а колиб їх приняти наново, то вони малиб тратити право старшинства. Колиб юнійні провідники або господарі не послухали такого зарядження, тоді підпадалиб карі.

Щоби нагло запобігти небеспеці страйків, президент домагається закону, який давав би йому право затягнути до військової служби всіх робітників, які страйкують проти уряду Злучених Держав.

Оці зарядження, як каже президент, мають бути частиною одної програми, випрацьованої для збереження нашої американської системи вільного підприємства із збереженням справедливости для всіх американських громадян, які таку систему помагали творити.

Оце є основні домагання президента. Нове в цьому є те, що президент хоче ввести військовий примус — всеодно в якій формі — щоб залишити страйк і стати до роботи на випадок, коли уряд перебере якесь підприємство під свою адміністрацію.

Само собою домагання президента не є чимсь небувалим, бо в воєннім часі ми були свідками кількох випадків, що уряд перебирав підприємства і посилав вояків як робітників. Новість полягалаб у тому, що це придумане на мирні часи, хочби лише на пів року.

Та теперішні мирні часи не є мирними в давному значінню. Світ, отже й наша країна, є безупину загрожена ближче невідомими плянами Совєтів, які змагалають до поневолення світа. Тому все, що може захитати беспекою Злучених Держав викликує страх серед громадян і в уряді. Коли ми були свідками залізничого страйку і с п а р а л і ж у вання всього промислового життя; коли ми ще тепер стоїмо перед загрозою страйку вуглекопів і недостачі топлива не лише для приватних домів, але і для підприємств; коли комуно - большевиками опановані морські юнії проголосили загальний страйк на американських кораблях навіть у чужинних портах і то вже в половині червня б. р. — коли все те взяти під увагу, чи дивно, що всі інтересовані чинники, як президент, конґрес, робітники, підприємці і незорґанізований загал населення стоять перед маревом чогось недовідомого, коротко: стоять перед страхом якогось пострaху.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

Микола Чубатий.

Академик Кирило Студинський— нова жертва большевиків

(З минулого українського рядянофільства).

II.

Пригадую собі перший радянофільський дебют професора Кирила Студинського, доцільно ним підготований в мурах львівського Наукового Товариства ім. Шевченка. Було це в році 1925 чи шестім. В музейній салі засідань відбувалося щорічне публичне засідання дійсних членів Н. Т. Ш. та запрошених гостей. Черговим господарем того річного публичного засідання була по принятім в Товаристві звичаю Фільольоґічна Секція НТШ. Науковий доклад мав давати директор секції Кирило Студинський. Зміст викладу та ціла обстановка говорили про новий курс. Темою викладу К. Студинського були його досліди над ґрупою українських марксистів на віденськім ґрунті, очолюваною Остапом Терлецьким. На трибуні бесідника, огорненій в червоне сукно, явився Кирило Студинський та з ентузіязмом став викладати про перших марксистів-українців.

На слухачів ціла обстановка та виклад робили не так прикре, як радше дивне та веселе враження. Бож було відоме, як далеко було Кирилови Студинському до якогонебудь соцялізму та як далеко було до червоного прапора тому, що був недавно членом християнсько-суспільної партії, льояльної до австрійського уряду. Цей виступ Кирила Студинського ізза червоної трибуни був немов початком його радянофільської карієри.

Особисто проф. Кирило Студинський був людиною релігійною. Він ніколи не опускав недільної богослужби, а люди оповідали, що в його домі ранком та вечером ціла родина молилася збірною молитвою. Це все не перешкаджало К. Студинському бути в найкращих звязках з комуністами того покрою, що комісар Микола Скрипник, якого Студинський запросив теж до Львова між членів НТШ.

Поїздки Кирила Студинського на Радянську Україну були частою подією аж до кризи на Радянській Україні в 1930, що її зовнішним знаком став процес Спілки Визволення України.

Навіть й по цій траґічній події, що започаткувала виразну боротьбу Кремля з українською культурою К. Студинський дурив себе якимись надіями, дарма, що ціле західно-українське громадянство з більшістю давних радянофілів відсепарувалося від комуністичної влади. Найприкрішою подією з тогочасних виступів К. Студинського була його телеґрама до судового трибуналу, в якій він осуджував чолового провідника обвинувачених Сергія Єфремова, віцепрезидента Академії Наук. Подія ця відтрутила від К. Студинського усе західно-українське громадянство, дарма, що К. Студинський випраўдувався, що це було конечно потрібне для загального добра.

Ця прикра телеґрама К. Студинського не вратувала академії перед розгромом, ані її духового та наукового провідника Михайла Грушевського перед ліквідацією. Після розгрому академії та після траґічної смерти комісара освіти Миколи Скрипника, західно-українських академіків, між ними й Кирила Студинського, завісили на приказ Кремлю в правах членів академії, себто викинули з академії. Їх членство відновили доперва 1939 року, коли маршал Тимошенко вмашерував до Західної України, щоби „визволити" її та влучити в тюрму совєтських народів.

Навіть й по такім афронті на терені русифікованої академії К. Студинський ніколи не осуджував свого попереднього поступовання, дарма, що саме життя на сто відсотків показало помилковість його радянофільства.

Тому не диво, що большевики все рахували на Кирила Студинського як на свого потенціяльного прихильника, як вони будуть окупувати західну Україну. Оце завело К. Студинського в Народне Зібрання Західної України в жовтні 1939 та в члени західно - української делеґації до Москви.

Ще до відвороту большевиків зі Львова в червні 1941 було чути про істнування проф. Студинського на Божому світі, але яка була дальша його доля, того ніхто не знав. К. Студинського не було у Львові в часі німецького наїзду, і не було чути про його життя по совєтськім боці, дарма, що в тім часі Совєти вискрабували де могли кожного українця, що свідчив би про прихильність большевиків до України. Не чути теж було нічого про життя К. Студинського у Львові чи денебудь в Україні по другім большевицькім наїзді на західну Україну. Пропала людина як камінь в річку.

Аж кілька днів тому дістав я листа з Німеччини від мого старого знакомого, близького кревного професора Кирила Студинського, який пише про його долю.

Професор Студинський побіч своїх недомагань мав одну незвичайно шляхотну правдиво християнську прикмету, що був людиною рідко учинною для кожного в потребі. Не інакшим теж був К. Студинський в часі першої червоної окупації Західної України. Своє становище як депутата використовував він широко та інтервенював за сотками арештованих та суджених. І це саме стало причиною його загибелі. У большевиків кожна інтервенція за увязненим це одна груба чорна палка на його рекорді перед совєтською владою.

Таких саме чорних палок н а з б и р а в К. Студинський стільки, що коли большевики покидали Львів, не могли його лишити у Львові, мабуть зі страху, що він як депутат Народного Зібрання міг би зробити якісь заяви, що політично моглиб бути для Совєтів менше корисні. Щоби проти того забеспечитинся, большевики забрали К. Студинського та його дружину зі собою на схід і від того часу слід по них загинув. Найправдоподібніше, що большевики таки вбили його та його дружину. Такого переконання теж є близький кревний К. Студинського, що нині перебуває в Німеччині.

Особа Кирила Студинського це незвичайно інтересний тип західного українця. У тої людини було якнайбільше доброї волі піти на стрічу совєтській владі, одначе показується, що в практиці це все безуспішне. Совєтам потреба українців, які своєю особою моглиб помогти їм в їх політичних цілях, одначе вони безпощадні, коли їхня людина старається хочби з чисто людських причин помогти ближньому. Кому треба помогти, а кого зліквідувати, це знає найкраще сам непомильний совєтський уряд на Кремлі. Хто тої засади не присвоїть собі у большевицькій дійсности, той сам загине без хісна для себе та для нації.

До попередніх жертв наївних та добродушних людей що вірили большевикам та стали з ними працювати прийшла нова жертва совєтського насилля — приятель совєтської влади, Кирило Осипович Студинський.

(Кінець).

„НА ЮҐЕ" — ЯК ЗА ЦАРАТУ.

Московська „Правда" зачинає щораз частіше писати про українські землі як „На Юґе". Чи не завертає до того, як писала російська преса за царату про Україну. Для неї це було „На півдні Росії".

ФЕДОР КРУШИНСЬКИЙ

Я БАЧИВ НІМЕЧЧИНУ!

(Байки та дійсність про гітлерівщину)

50)

— Але найбільшим ворогом ви є самі собі, Блюм, ось що я вам скажу...

А дорогою до Штрасбурґа Блюм часто пригадує собі ту розмову та все реплікує Кіндерлє й дивується:

— Які люди дурні!... Не хоче розуміти, що в світі настає німецька доба, яка тріватиме вічно... Яке засліплення й глупота... Таке нікчемне й собі пручається та хоче стати нам наперекір... Це паскудний нарід — ельзасці, французи дощенту їх здеморалізували й покалічили... Але ми їм вернемо німецьку душу, хай тільки війна скінчиться...

Не знаю, як і чи відпокутував Кіндерлє за свою відвагу й щирість, бо незабаром після цієї розмови я пакував свій баґаж і прямував до Норемберґу, до другої области. Мойому начальству в Штрасбурґу не подобалось, що люди тішилися, як я приїздив до них, тому начальству булоб довподоби, як би я піячив з „партайґеносе" Блюмом, як це робив опісля мій наступник, а люди, щоб плакали.

3.

Крім великого загально-німецького значіння як місто-скарбниця німецької штуки Норемберг заняв і в гітлерівській традиції почесне місце, слідуючи зараз же за Мюнхеном щодо ролі в націонал-соціялістичному рухові. Це в Норемберґу відбувалися щорічно ґрандіозні зїзди націонал-соціялістичної партії, а на тих зїздах ухвалювано найважніші закони гітлерівської Німеччини. Для тих партійних зїздів тут збудовано й величанський стадіон, з подіумом, трибунами, голосниками, і т. п.

Це в цьому шляхетному й гарному місті, славному середньовічними майстрами співу — норимберзькими соловіями й Дюрером, підносився гітлерівський термометер ненависти й жалоби панування до найвищого, кульмінаційного пункту, з якого нема середньої дороги, а тільки вгору, або наділ. В цьому крилася велика небезпека гітлерівського руху, як і цілої Німеччини.

Норемберг — велике й значне місто таксамо й в торговлі та промислі. Як і всі середньовічні міста Німеччини, воно складається з старого міста, яке тут оточене місцями валом, а місцями камяною стіною та з новочасного міста, яке значно більше за стародавнє. В старій частині силасиленна дорогоцінних памяток старовини — чудові церкви надзвичайної краси й багатства, велика кількість стародавніх будівель, які майже всі декретовано історичними памятками та найкращі зразки архитектури середніх віків, починаючи з XI. й XII. століть.

На жаль, з того дорогоцінного багатства сьогодня майже нічого не лишилося, бо старе місто геть чисто зруйноване бомбами, як понищено й новочасне місто. Норемберг стоїть на тому самому місці, але воно не є тим самим містом, яке знав ледве не ввесь світ, тільки назва й колишня слава лишилась йому. Хоч у березні 1943 року, коли я туди приїхав, старе місто ще стояло майже цілісіньке; після першого наскоку авіації, який стався три тижні перед тим, потерпіло нове місто. Але тут я збагнув першу небеспеку кульмінаційного пункту гітлерівщини.

— Стережіться Гітлєра. Гітлер — це нещастя Німеччини!...

Кожний день, ідучи ранком на працю, я читав цей напис — на стінах будинків, на дощаних огорожах, на тротуарах, на публичних пісуарах для мужчин. Так тяглося впродовж кількох днів. На кілька тижнів цей напис зникав, а після знов зявлявся. Поліція постирає його вдень, а вночі знов хтось понаписує те саме. Ніби й вибрик якогось невередливого „меґалемана", але напис робив своє враження: сміливий і таємничий, він бив по найболючішому місці, в „святая святих" кожного німця. Хто це, відважний, кряче похмуре на особу фюрера?

Після Сталінґраду цей напис нервував німців. Боязько, але вони починали задумуватись і сумнів звивав собі кубелечко в їхній свідомости. В цій околиці не той німець-телепень, який все приймає безкритично й покладається на жандарма, щоб думав за нього. Тут німецький тип жвавіший, інтеліґентніший, ніби й гуманніший, хоч не менший патріот і гітлерівець. Але він відчував, як і кожний німець починав відчувати й розуміти, що на найвищій точці, яку осягла гітлерівщина, довго стояти не можна, що з тієї кульмінаційної точки треба рухатися — лишень куди? Тепер ставало ясно, що той рух буде наділ, а не вгору.

Сталінґрад був для німців тяжким ударом. Не так, може, фізичним, як моральним: він ударив німецьку гордість і пиху в самісіньке лице, на очах усього світу. Найболючіше пекло їх те, що „вошиві большевики", „східне бидло", про яке вони говорили з призирством і глумом, здирали корону з голови тієї армії, якої „ще світ не бачив", яка „все знане перевищила" та яка вже ввійшла в історію, як „непереможна". Голий, обдертий, голодний „м о н ґ о л" завдавав „першому воякові" такого удара, від якого пекло нечуваним соромом. Пройти всю Европу непереможним маршем, поконати Балкан, поставити своїх вартових на всенькому побережжі европейського суходолу на те, щоб на калмуцьких степах стратити повагу й славу — ось той жахливий висновок, який, наче діявол, глузував з божого твору.

А Гітлєр, дуже поганий психольоґ, ще збільшував паніку й поглиблював сумніти, сіючи своїми брехливими гіперболами байку про непоборні труднощі й непередбачену небезпеку східнього фронту. Бажаючи виправдати себе, він нищив віру й певність німецьку. (Далі буде).

В. ПРОХОДА

ОПТИМІЗМ С. ПЕТЛЮРИ

Скромну постать Симона Петлюри ми майже не помічаємо на весні революції 1917 року. В тому рожевому тумані ентузіястичного одушевлення світлими перспективами свободи, що настала по упадку російського царського режіму, голосними були імена батька Грушевського та Винниченка. До їхніх слів прислухувалися всі. Петлюраж не міг дорівнюватися в популярности першим ліпшим лідерам тогочасних політичних угрупувань.

В тих стихійних оптимістично-мрійливих настроях Петлюра цілком губився. І коли ми бачимо Петлюру на чолі Українського Військового Ґенерального Комітету, то це можна пояснити хіба інтуїцією вояків, які відчули в особі Петлюри моральну силу й обрали на голову Комітету на І-му Військовому Зїзді 22. травня 1917 року. Після 2-го Військового Зїзду Петлюра став секретарем військових справ, але після 3-го зїзду Петлюра зовсім відходить і губиться серед сірих борців за незалежність батьківщини. На його місце прийшли ті, що за всяку ціну, бодай на словах, хотіли створити російську демократичну федеративну республіку.

Колиж рожевий туман березневої революції розвіявся, коли большевики розвинули надзвичайну активність і завзяття, а серед українців почала проявлятися депресія, упадок духа й зневіря, на фоні тогочасної боротьби з Москвою зявляється постать вояка Петлюри, повного енерґії, руху й віри.

Ніби було вже пізно боротися з москалями, які отруйним подихом свого большевизму запоморочили не лише населення України, але й півтора міліона вояків в українізованих військових частинах. Актуальними для тих вояків стало гасло „до дому". І вони все кидали, добіралися до своїх хат і спокійно дивилися на те, як неправда перемагала українську правду. Тіж, що не мали куди їхати, сиділи по касарнях, їли державний хліб, мітинґували й поглиблювали революцію аж до большевизму. При такій ситуації й найсильніші духом, що ясно розуміли тогочасне безвихідне становище для справи української незалежности, впадали в крайній песимізм.

В той чар, як в Харкові завзято працював большевицький „український" уряд, так званий „народній комісаріят", а большевицьке військо пляново проводило збройне захоплення України, поступово займаючи Харків, Катеринослав, Одесу, Полтаву. Чернигів, — в Києві Українська Центральна Рада під натиском обставин проголосила незалежність України та видала ряд звязаних з цим законів, а в Бересті велися мирові переговори з Центральними Державами. Треба було за всяку ціну перейти від словесної й паперової боротьби з большевизмом і російськими большевиками до фізичної — збройної. Але, не дивлючися на велику кількість штабів військових частин, розташованих у самому Києві, битися з ворогом не було кому. Більшість була або невтральна, або підтримувала большевиків. Та й навіть у керуванні вірними Центральній Раді невеликими відділами, що знаходилися в розпорядженні головнокомандуючого М. Шинкаря та коменданта м. Києва інж. М. Ковенка („Вільні Козаки"), не було єдности й якогось певного пляну. Все залежало від загальних настроїв, а ті настрої що дня мінялися під впливом большевицької демагогічної агітації в бік гірший для незалежности України.

І от в цей найкритичніший час ми бачимо, як Симон Петлюра з властивим йому оптимізмом і запалом береться до збройної боротьби з большевицькою навалою на всі фронти. Ставши отаманом Коша Слобідської України, що складався з червоних і чорних гайдамаків, Петлюра одночасно проводить його організацію і веде бої на Лівобережжі, обороняючи підступи до Києва по полтавській і курській залізницях.

Не дивлючися на скромне становище командира кількасотенного Коша в підлеглості головнокомандуючому Шинкареві, Петлюра очолює початок збройної боротьби з Москвою і дає їй моральний авторитет в тій заплутоності невтралітетів, соціялістично-большевицьких настроїв і неясности державно-політичної лінії у відношенні до Росії.

Моральну силу Петлюри в боротьбі з москалями в першу чергу визнали самі москалі. Про це свідчить хоч би реляція Муравйова про бій під Крутами 29-30 січня 1918 року. В ній він писав: „Після двохдневного бою перша революційна армія, підтримана другою армією Берзіна, розбила біля станції Крути контрреволюційні війська Ради під проводом самого Петлюри. Петроградська червона ґвардія, Виборська і Московська ґвардії винесли цілий бій на своїх плечах"... Хоч це і не відповідає правді, бо під Крутами був лише Студентський Січовий Курень в складі 250 студентів і учнів середніх шкіл, якими Петлюра не керував і для перемоги над ними не потрібно було аж двох армій, а проте ніби саме імя Петлюри вимагало цих армій і ґвардій з Ленінґраду, Виборґу й Москви.

Постать вояка Петлюри виступає найясніше на національно-військовому тлі початків збройної боротьби в час боїв у Києві при остаточній ліквідації большевицького повстання 4-го лютого 1918 року, з осередком його в Арсеналі. Петлюра не сидів у штабі. В сірій козацькій шинелі, в чорній звичайній смушковій шапці, з ціпком у руках, без жадних бутафорних ознак отаманської влади, Петлюра зявлявся, не дивлючися на небезпеку, завжди там, де його присутність була найпотрібнішою, де треба було підбадьорити вояків, або дати належний наказ-розпорядження. Його велика віра в право і правду нашої збройної боротьби передавалася воякам, що готові були не роздумуючи по наказу Петлюри йти в огонь та воду, й вони йшли.

Центральним пунктом ліквідації большевицького повстання було здобуття Арсеналу. З міцними мурами Арсенал уявляв собою справжню фортецю. Його не так то легко було здобути. Ще в час повстання проти російського штабу Київської військової округи 10-12 листопаду 1917 року реґулярні, добре озброєні частини штабу, що мали всього до 10 тисяч вояків, хотіли здобути Арсенал від повстанців, але не здобули й мусіли забратися з Києва. Тому взяття штурмом Арсеналу було досить значним боєвим хрещенням для перших частин молодої Української Армії. Боєм за Арсенал безстрашно керував сам Петлюра. Арсенал з тисячею полонених большевиків було взято кількома сотнями гайдамаків. Як бій під Крутами, де полягли морально непереможені українські діти, так і бій за Арсенал, де досвідчені у воєнному ділі гайдамаки здобули першу перемогу над значно переважаючими силами ворога, захищеного стінами фортеці, є дуже цікавими моментами в історії нашої визвольної боротьби. Цікаві вони як зародок розвитку дальших подій.

На війні, як сказав великий полководець Наполеон, на три чверті діють сили моральні і лише на одну чверть сили фізичні. І ми бачимо, що перше джерело моральної сили українського новітнього війська звязано з іменем Симона Петлюри. Крутами й десятидневними боями в Києві розпочалася минула визвольна збройна боротьба, яка базувалася майже виключно на моральній силі, бо технічно-фізичні засоби до війни ще з самого початку не були використані — їх захопили вороги української державности. І чи будуть визнавати це всі українці, чи ні, наші вороги це визнали — моральну силу українського визвольного руху очолював Петлюра. Його постійний творчий оптимізм, його вперте безупинне простування до ідеалу української державности, його незломна віра в кінцеву перемогу нашої правди, не дивлячися на найжахливіші обставини, передавалися українським воякам, навіть тим, які його не бачили. Такий, так мовити, петлюрівський настрій мало все фронтове воїцтво.

(Кінець буде).

ПАПА ГОВОРИТЬ ЧЕРЕЗ РАДІО.—Ця знимка представляє папу Пія XII„ як промовляє з ватиканського радія. Як відомо, папа забирає тепер часто голос щодо різних пробле релігійної й політичної натури, говорячи про це через радіо.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ой, так-так цвіте мак...

Чи ви знаєте, як цвіте мак? Ні? Отже, мак цвіте ой так-так і хто був у неділю в Ню Йорку у Вебстер Гол на виступі учениць Академії Ч. св. В. В. з Факс Чейс, Па., той мав можність переконатись про це на живому прикладі. Бо чи існує на світі кращий маковий цвіт, як золоті кучері, розсміяні очі та румяні личка українських дівчат?!

Згаданий виступ, орґанізований підприємством „Сурма", можна зачислити до найкращих атракцій, які українцеві доводиться переживати в цьому багатоміліоновому місті. Це вже хоч би тому, що від нього віяло шумом степового вітру та заносило пахощами рідної землі.

З одногодинним запізненням (мабуть це вже така „національна традиція"!) піднеслась занавісь й на сцені ви бачили частинку України: біля чотирьох десятків справді як маковий цвіт пишних дівчат, в чудових національних одягах, з намистами на шиях та віночками на кучерявих головах. Уже тільки це вистачало, щоб намилувати очі,, а щож тоді добріна й різноманітна програма: гаївки, співи, танці!

Щодо самого технічного виконання програми, вона, як звичайно, мала свої кращі й слабші місця. До найкращих точок належали: Великодня гаївка, коломийка, Соловію пташку (Ой, так-так цвіте мак...), козачок, жучок і т. д. Вражала не надто чиста й не завжди правильна вимова слів у піснях (напр. купев, зацвеле і т. п.) та справжній рев гучномовця в передачі ґрамофонних плит. Та це дрібниця. Протягом цілого виступу не можна було одірвати очей від сцени, а після закінчення відчувалося в серці біль і тугу, як їх мусять відчувати спрагнені мандрівники після короткотривалого привиду чудової зеленої о-ази на пустелі.

ад.

—о—

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Шевченківський концерт.

Українська православна громада в Шікаґо на Норт-Сайд, влаштувала мабуть одинока з усіх українських національних орґанізацій, роковини Ґенія України, Тараса Шевченка. Концерт улаштовано силами парохіяльними під проводом місцевого пароха о. Галицького, який доложив всіх сил і старань, щоби програма була якнайкраща. Програму ще збогатив своїм милим голосом знаний в Шікаґо співак і диріґент, п. Юрченко. Він відспівав сольо „Гетьмани, гетьмани" Лисенка, а також дует з п. Олею Сусловою з опери „Запорожець за Дунаєм". Рівнож відспівали дует наші знані з виступів панночки М. Шостак і Штоґрин.

Були і декламації, але не дуже вдачні. Одна з декламацій цілком не відповідна своїм змістом на такий виступ, де є публика різних політичних і релігійних поглядів. На це треба вважати і пристусовуватися до хвилі, а властиво до публики.

Реферат виголосив інж. Куропась, зазначуючи, що самі патріотичні слова Україну не вратують. Слова мусять бути заступлені ділами. Надежить згадати, що о. Галицький зробив до присутніх апель в справі допомоги українським жертвам війни в Европі і на ту ціль зібрано „на скору руку" 50 долярів, які вислано до Зл. У. А. Допомогового Комітету в Філядельфії.

Присутний.

ПОШУКУЄМО 235 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

265) Василь Кацюбій, Ню Йорк, Н. Й. ____________ $ 100.00

Попередно проголошено ____________ 26,491.85

Разом $26.591.85

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

24. травня 1906.

З НАРОДНИХ СПРАВ В АМЕРИЦІ.

12. травня відбувся в Винипеґу, в Канаді, вечерок зо співами, деклямаціями й промовами. Загально подобалася гра на скрипці і сольовий спів Петра Угринюка. Вечерок відбувся заходом учеників Манітобської колеґії. — У понеділок, 28. травня, пічне свої наради у Вилксбері, Па., конвенція „Соединенія", найбільшої руської орґанізації в Америці. Витаючи зібраних, делеґатів і урядників цеї орґанізації, бажаємо, щоб ця орґанізація була справді руською і увільнилася вже раз зі словацько-мадярських пеленок. — Відповідальним редактором москвофільської „Правди" став о. Обушкевич з Олифанту.

31. травня 1906.

УКРАЇНСЬКИЙ КЛЮБ В РОСІЙСЬКІЙ ДУМІ.

В російській Государственній Думі заложився таки першого дня нарад окремий Український Клюб, до котрого ввійшло 38 українських послів. Крім селян-послів належить туди звісний професор Максим Ковалевський, адвокат Ілля Шраґ, бувший редактор першого українського тижневика „Хлібороб" Шемет і інші. Програма, яку покав собі Український Клюб, така: перестрій Росії на федерацію вільних народів — при повній національно-територіяльній автономії України; переведення державних, церковних і панських земель селянам-хліборобам; загальне й рівне право голосування до всіх державних і краєвих законодатних тіл; і т. п. Заложення Українського Клюбу в Ґосударственній Думі принято по всіх місцях України з великим ентузіязмом і з усіх сторін вислано йому привітні телеґрами. Від американської України вислала привітну телеґраму редакція „Свободи", бажаючи Клюбови якнайбільшого успіху в його важкій патріотичній праці. Число членів Клюбу ще збільшиться по докінченню виборів, які ще мають відбутися в деяких українських ґуберніях.

НОВИЙ ІМІҐРАЦІЙНИЙ ЗАКОН.

В середу, 23. травня 1906, сенат Злучених Держав ухвалив новий іміґраційний закон. На його підставі кожен іміґрант буде мусіти платити не по $2, як було досі, а по $5 поголовного податку. Гроші ці мають враховувати перевозові компанії до ціни шифкарти. Крім цього закон заборонює вступ до Злучених Держав кожному, хто не вміє читати в якій небудь мові, а має вище 15 літ. Іміґранти, що живуть в Америці, можуть спровадити до себе свої жінки і свої діти повище 18 літ, також батьків і дідів понад 50 літ, хоч би не вміли читати.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗА ЧИМ І ПО ЩО ЇДЕМО НА ТРЕТИЙ КОНҐРЕС?

Таке питання не є питанням вибору чи перевибору проводу, а питанням існування громади і ратунку для нації в теперішній всесвітній ситуації. Це мусить зрозуміти все наше зорганізоване і свідоме громадянство.

Їдемо на конґрес не на те, щоб побачити козацькі чуби то вуси; не на те, щоб побачити манери професіоналістів чи робітників; не виключно послухати приготованих рефератів та приняти предложені резолюції, а потім з піднесеним духом вернутися домів до нової праці.

Наша участь в Третому Конґресі вимагає від нас ще чогось більшого. Теперішня хвилина вимагає від нас подбати, щоби ми мали в столиці світу, у місті Вашингтоні, нашу репрезентацію, яка постійно інформувалаб світ про болі, про кривди, про потреби, про минувшу силу і про будучі сподівання українського народу; про його змагання до волі і про конечність здвигнення независимої держави українського народу для здійснення цих свободолюбних змагань.

Колиб ми такого репрезентативного орґану для Вашинґтону не установили, то ми показались би нездарами. Нездарами будемо і тоді, коли не подбаємо за фонди на втримання відповідних інтелектуальних сил. Свідома суспільність має найти постійні фонди на такі цілі, а не лише обіцяти жебрачу милостиню, яка кожної хвилини може скінчитися, бо через те знівечаться далекосяглі пляни. Дай Боже, щоб ми зрозуміли ці наші завдання і щоб колись історія не осудила нас, що ми прогайнували велику історичну добу.

Петро Сокальчук,
іменем Екзекутиви Українсько-Американської Централі в Ню Йорку.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо з початку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

• • •

ҐРУПА Б.

629. Шпак Текля і Олекса шукають сестер: Шпак Настю і Катерину род. з с. Ренихів, Бібрка.

630. Угрин Теодора зі Слабих ур. в Лежайську, Ланцут, шукає брата Слабого Тита.

631. Душкевич Іван, син Марії Лехман з с. Берсека, Ліско, шукає тітку Лехман Анну, сестру Марії з с. Берсека.

632. Гомзак Степан (братанич) шукає Катерину Кміт з дому Гомзак з Монастирець, Самбір.

633. Коцай Марія та Стефанія з мужем Завадівським Іваном і дітьми шукають дочку Антонину Коцай, зам. за Володимиром Кіналя, та мужа Панька Коцая.

634. Михайло Магзер шукає сестру Марію Магзер зам. за Клімона Шліхту.

635. Манченко Іван і Манченко Балаклицька Павля шукають брата Балаклицького Олександра і сестру Балаклицьку Олександру.

636. Яримішин Степан шукає сестру Цевіклу Теклю, братів: Яремішина Михайла, Маркова Якова.

637. Яремко Дмитро, син Василя Яремко, шукає стрия Яремка Михайла з с. Августівки, Зборів.

638. Холодняк Юлія ур. Дзюбинська з Коломиї шукає матір Констанцію Дзюбинську.

639. Зіна Семенова Солтис з Луцько, Жидичин, шукає хресного брата Миронінка Івана.

641. Марія Шевчук з дому Бонковська (Ґулька) шукає тіточну сестру Марію Шліхту (Саніцька), Павла Возьного і Анну Возьну (Ковалів).

642. Шевчук Олекса, син Василя, шукає стриєчних братів Шевчуків Йосифа і Павла, синів Миколи.

643. Кошлярчук Омелян з Бережан шукає вуйка Маршицького і кузина Маршицького Стенлея.

644. Іваненко Надія (Щиголева) шукає дядька Карлаша Сергія Матвієвича і Франціску та Віру з Харкова.

645. Ганчарик Іван шукає Вишньовського Івана і Мудрого Йосифа.

646. Щербан Володимир шукає Ковальчук Михайла і Катерину зі Скали над Збручем.

647. Христинич Павло шукає Христинича Михайла з с. Озірної, Тернопіль.

648. Барбарний Юрій шукає Цінберг Софію.

649. Юлія (Дзюбинська) Холодняк і Теодор Дзюбинський та діти Василя Дзюбинського з Верхівлі, Новий Санч, шукають кревних.

650. Демянчук Іван шукає Жорнавського Корнія з с. Торговищи гм. Маціїв, Ковель.

651. Марія Костжемська по мужу Зазуляк, з Городка Ягайлонського, шукає Марію Смик з дому Ґоцка Смик.

652. Клюса Антін шукає Довган Левка.

653. Дмитро Олійник шукає Дмитра Гук.

654. Малайчук Олександер син Миколи, шукає Малайчука Олександра, сина Якима з Деревная.

655. Сергій Віханський, Роман і Марія шукають Йоанну Цьорох, доньку Марії і Володимира Ясеницьких.

556. Катерина Скочиляс шукає брата Феодора Скочиляса, сестер: Евку, Пазю, Катерину з Волшанець коло Рудок.

659. Гордій Стефан, син Василя з с. Головецько, Старий Самбір, шукає вуйка Івана Кузьмини і Миколу Калинича.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U. S. A.

В запитах просимо конечно подавати **групу і число.**

ЛІТАК УДАРИВ У ХМАРОДЕР.—Цм вже другим наворотом сталося в Ню Йорку нещастя з летунами, що перелітали над Ню Йорком, і не зорієнтувавшись чи з інших причин вдарили в хмародер. Тим разом вдарив військовий літак в будинок Бенк оф Менгетен на Вол Стріт. Ударив у стіну на 58 піддозі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

День Матери.

Кожен чоловік від малолітної дитини до сідоволосого старця, старається в День Матери виявити в особливий спосіб свою любов та пошану до своєї рідної неньки.

Так і повинно бути, бо хтож як не мати, що привела на світ і вивела нас у люди, заслужив собі на більшу пошану та любов? Тому то скрізь по світі принявся поміж культурними народами прекрасний звичай святкування Дня Матери.

Цей похвальний звичай поширився також і у нас. Теж і ми стараємось цей день відсвяткувати як мога найкраще, влаштовуючи для тої цілі всякі релігійні церемонії та світські імпрези.

Придержуючись того звичаю, українська православна парохія в Пасейку відсвяткувала цього року День Матери в особливий оригінальний спосіб.

В цей день на св. Літургії наш парох о. В. Буката підніс у своїй проповіди великі заслуги і самопосвяту наших матерей, що сьогодні вигнані зі своєї батьківщини, скитаються зі своїми дрібними діточками по чужих, непривітних сторонах, в нужді, холоді та голоді, з острахом дивлячись на непевну свою й своїх діточок долю, не знаючи що їм завтра принесе.

Так, говорив дальше проповідник, нашим природним обовязком є любити й шанувати своїх матерей не тільки в День Матери, але по всяк час, а сьогодні на цім особливім дні присвяченім для вшанування матері, є нашим обовязком поспішити тим нещасним матерям зі щедрою помічю, бо цього вимагає від нас гуманітарність, патріотизм і християнство.

Переведена на цю ціль збірка принесла $130.30, а парох, о. В. Буката, що взивав до збірки, зложив від себе на цю ціль $100.

На попередних збірках, що переводились в нашій церкві на поміч скитальцям зібрано суму $224.14 з чого до „Свободи" вислано $100, а решту вишлеться цими днями.

В такий отже спосіб відсвяткувала парохія цього року День Матери.

Стефан Процович,
секретар парохії.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ПОШУКУЮТЬ

ПОШУКУЮ в справі їх свояків, що тепер є на скитальщині (в американській окупаційній зоні) наступних: **ДУМИЧА МИКОЛИ,** сина Павла (Фрузаків) зі Старої Ропи, повіт Старий Самбір. Остання його адреса була Ню Йорк, З. Д. А., і родини **ПЕТРА ЮРКІВ** зі села Скородне, пов. Ліско; до війни переживали в Ню Йорку. Інтересованих прошу писати на адресу:

J. KASIUCHNYCH,
302 Langside St., Winnipeg, Man., Canada.

ІВАНА НАГУЛЯКА
с. Семена з Худиковець коло Мельниці, пошукує його сестрінок

ПАВЛО ІСАЮК,
с. Івана і Варвари Нагуляк, з Устя Єпископського, пов. Борщів. До 1939 року був у Ню Йорку. Хтоб знав його адресу, або він самий, прошу дуже зголоситись і написати до:

МИХАЙЛО МАКАРЕВИЧ
1584 St. Elisabeth, Montreal, Que., Canada.

ШУКАЮТЬ МЕШКАНЬ

ЧЛЕН Українського Народного Союзу, **відділ 40,** (ветеран) іде до Каледж у **Dayton, Ohio,** і пошукує в української родини **КІМНАТИ** до спання. Зголошення присилати на адресу:

СТЕФАН ВІТКОВСЬКИЙ
1431 E. 7th St., Erie, Pa.

ПОШУКУВАННЯ

Шумна Параня з роду Біловус, з с. Кудерявці, пов. Камінка Стр., яка виїхала в Америку перед 22 роками, хай зголоситься до Степана Біловус, с. Андрія; **Степан Матляга** з с. Далова, пов. Сянік, стрийко Василя, сина Івана і Марії з дому Рудавських; **Рудавський Степан і Рудавський Федір,** оба з с. Посада Ясличська; вони є своякми Степана Матляґи і Анастазії Скісляк. — Всі оті особи хай зголосяться на адресу: Matlaga Wasyl, Ukrainishes Lager No. 62, Linz, (Bindermichl) Ober Osterreich, Austria.

В тім самім таборі перебуває ще **Микола Звір,** син Романа, з с. Жовтанці, пов. Львів, і він шукає **Сидора Звіра,** який мав перебувати в Ню Йорку.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ЦЕРКОВНІ РІЧИ НА ЗДОБУТОК

Іконостас, дзвін, лавки і інші прибори церковні ще добрі до ужитку, можна дешево набути. Заінтересовані зголошуватися на адресу:

UKRAINIAN AMERICAN CLUB
3464 Cicotte, Detroit 10, Mich.

HEALTH HINTS

("Health Hints" is a regular contribution to this paper by The Medical Society of New Jersey. Questions should be addressed to the Office of the Society, 315 West State Street, Trenton 8, N. J.)

BREAKFAST IS YOUR BEST LAXATIVE

CONSTIPATION has many causes, and an inadequate breakfast is only one of them. However we Americans are becoming increasingly attuned to fast-paced living. The commuter, in particular, tends to skimp on breakfast. And missing the first meal of the day, plays a very real role in producing constipation in many people. Here's why:

The contents of the bowel are moved along its course by the alternate constriction and dilatation of the muscles of the wall. A wave of constriction is called a peristaltic wave. This peristalsis becomes much less marked after hours of sleep and after the intestinal tract has been allowed to go without stimulation for a few hours.

If one gets up an hour or so before breakfast, drinks hot or cold water, gets some exercise, some fresh air, and then eats a proper breakfast including fruit, a hot drink, possibly toast or other tasty food, the bowel is stimulated, peristaltic waves are set up and the result is a natural evacuation of the bowel. Such an individual is far less liable to become constipated. If, however, he sleeps late, starts to work half asleep with no breakfast, the natural stimulation of the bowel is lost and it will be necessary for the stimulation to be applied in the form of laxatives. Unfortunately, drugs cannot replace the natural toning-up action of a good breakfast.

If there is little or no desire for food of a substantial nature one should cultivate the habit of going to the table any way. Anyone can eat half an orange or grapefruit, and drink some coffee or milk. Even the act of watching others eat is a stimulus, or causes a "coming appetite" to be developed.

Don't cheat your bowel out of its right to the stimulating effect of a good breakfast.

If in spite of maintaining a healthy breakfast routine, you still suffer from constipation, see your doctor. Do not assume that a commercial laxative made by mass production methods will necessarily suit your bowel or your habits. A person's bowel needs are the most individualized things in the world. If you need a laxative, it should be tailor-made to suit your particular requirements. Only the doctor can prescribe exactly what you need.

ТАРЗАН, ч. 1389. Приятель в потребі.

Коли Джако явився при вході до печери, Рена ще тримала плачучу дитину.

З ревом розлючена малпа відвалила барикаду...

і кинулася на перестрашену жінку-апашку. Швидко вона обернулася і вистрілила на загрозливу малпу.

Одначе її рука дико дрожала. Вона не вцілила, а малпа зближалася до неї.